

INTERVIEW VAN DE WEEK Gerda Versteegen

'Kippenvel toen ik pup terugzag als hulphond'

Een pup zo opvoeden en socialiseren dat hij hulphond kan worden, met name als blindengeleidehond. Dat is al twintig jaar de missie van Gerda Versteegen. De Leidse is nu aan haar zestiende pup toe. De meest gestelde vraag: hoe kun je na anderhalf jaar weer afstand van je hond doen? 'Ik weet wel hoe het moet, maar die pup weet nog helemaal niks'.

Miep Smitsloo

Twintig jaar!

„Die twintig jaar als puppy-pleegmoeder zijn echt omgevlogen. Het is vrijwilligerswerk dat nooit saai wordt, want je weet nooit precies wat je kunt verwachten. Alle puppy's zijn weer anders, net als kinderen. Ik kom uit een gezin van twaalf en mijn moeder zei vroeger al: er is er geen één hetzelfde. Ik kijk er altijd weer naar uit. Leuk, zo'n nieuwe, kleine, vertederende pup.

We zijn met Jones, die sinds begin oktober bij ons is, aan onze zestiende pup bezig. Dat verzin of plan je van tevoren niet. Ooit zijn we eraan begonnen met het idee het te doen zolang we kleine kinderen hadden, nou, die zijn allang het huis uit. Terwijl de pups maar blijven komen.”

Hoe aan begonnen

„Ik ben opgegroeid op een boerderij in Hazerswoude en daar hadden we altijd honden, maar toen we in

de binnenstad van Leiden gingen wonen, wilde ik geen hond meer. Een hond in de stad vind ik niks, die hoort buiten, op een boerderij. Misschien heeft dat met die achtergrond van mij te maken. De kinderen wilden heel graag een hond. Maar ik wist: de kinderen zullen drie weken vechten wie de hond mag uitlaten en daarna ben ik tien jaar lang aan de beurt. Dus nee.

In die tijd ging ik een keer naar de dierentoonstelling Beestenpul in de Groenordhallen. Daar raakte ik in gesprek met een ambassadeur van KNGF, die me vertelde over puppypleeggezinnen, waar blindengeleidehonden in spe de eerste anderhalf jaar van hun leven opgroeien tot sociale, volwassen honden. Zo is het balletje gaan rollen.”

Voorwaarden

„KNGF kwam eerst bij ons thuis kijken of ons huis en ons gezin geschikt was om als pleeggezin voor een toekomstige blindengeleidehond te fungeren. Je moet bijvoorbeeld vlak bij een stoerprand wonen, zodat je de pup kunt leren om zijn behoefte in de goot of langs de stoerprand te doen. Dat is voor de toekomstige blinde baas veel makkelijker.

En juist het feit dat we in de stad woonden bleek een voordeel. Precies wat een pup nodig heeft. Die moet vertrouwd raken met alle drukte en geluiden om straks zijn blinde baas te kunnen helpen.

Zelf moet je op een rustige manier overwicht hebben – kennelijk heb ik dat.”

Je bed uit

„Als je met een nieuwe pup aan de slag gaat, volgt er telkens een heel protocol. De eerste dagen slaapt hij in een bench op de slaapkamer. Uiteraard aan mijn kant van het bed. Als 'ie piept, ga ik er uit om hem buiten zijn behoefte te laten doen. Een pup kan zijn ontlasting nog niet lang ophouden en het eerste is toch dat je 'm zindelijk krijgt.

Na een paar nachten zet ik de bench iets verder weg, op de overloop. Zo kan hij er langzaam aan wennen dat de afstand tussen ons groter wordt. Na een week slaapt hij beneden in de gang, en als dat goed gaat, gaat hij op zijn vaste slaappleaats.

Mijn man Jos heeft meestal nergens weet van. Hij kan gerust zeg-

gen dat we een lekker rustig nachtje hadden als ik er twee, drie keer uit geweest ben. Ja, op een gegeven moment breekt het je wel een beetje op, al die gebroken nachten. Maar het hoort erbij. En het is maar tijdelijk.”

Reacties thuisfront

„Wat mijn man er allemaal van vindt? Hij redeneert zo van: Gerda is hoofd hondenopvoeding, daar ga ik niet tussen zitten, ik ben er alleen voor de hand- en spandiensten. Jos is mijn back-up, maar hij is minder consequent dan ik. Soms laat hij de pup, als 'ie aan de lijn loopt, toch snuffelen, terwijl dat niet mag, want dan is hij 'aan het werk'. Of hij laat toe dat een andere hondenbezitter zijn hond even met de aangelijnde pup laat 'kennismaken'. Terwijl ik in zo'n situatie zeg: sorry, dit moet een hulphond worden, ik zie jullie even niet staan. Maar de mensen in de buurt weten het zo langzamerhand wel wat voor 'werk' ik doe. Zelfs Jochem Myjer schoot me er een keer over aan. Hij was vol bewondering over het werk van een hulphond. Tijdens zijn voorstellingen ziet hij ze weleens en, zegt hij, je hoórt ze niet.”

Een hond = werk

„Ik heb niet meer buiten de deur gewerkt vanaf het moment dat er kinderen kwamen. Doordat Jos het geld verdient, heb ik tijd om een pup op te voeden. Laat hem het maar verdienen, ik geef het wel uit, haha. Met opgroeiende kinderen, de zorg voor mijn schoonmoeder en activiteiten op school en in de wijk was er altijd meer dan genoeg te doen. En het opvoeden van pups is toch een soort dagtaak. Je moet een pup de hele dag door meeneemen in je programma. In het begin is het voor mij ook een soort onthaasten, daar naast die hondenmand.”

'Je weet het toch?'

„Mensen denken weleens dat ik na zestien pups wel weet hoe ik ze moet opvoeden. Maar ik kan het dan onderhand wel weten, die pup weet dat niet. Die weet nog helemaal niks!

Het eerste en belangrijkste is om hem zindelijk te maken. Jones had ik in principe na drie weken zindelijk, maar soms heeft hij nog een ongelukje. Het blijft belangrijk om hem voor en na het slapen en spe-

Gerda Versteegen met haar zestiende pup, Jones: 'De meest gestelde vraag is hoe ik na anderhalf jaar weer afscheid van de hond kan nemen. Ik vind dat helemaal niet knap.'

FOTO TACO VAN DER EB

Puppyproof huis

Het begon twintig jaar geleden met pup Guus. Sindsdien is het huis van Jos en Gerda Versteegen aan de Leidse Zoeterwoudsesingel compleet ingericht op een pup. In de woonkamer nemen de mand, de bench en de hekje een prominente plaats in.

toelaat. Ze is puppypleegouder. Puppypleegouder? Ja, de term klopt. Gerda voedt voor KNGF Geleidehonden puppy's op tot sociale, gehoorzame honden. Na anderhalf jaar neemt KNGF ze weer over en volgt een professionele opleiding tot hulphond om blinden, autisten of mensen met een PTSS-stoornis te begeleiden. Vorig jaar begonnen 166 pups met de start in een huiselijke omgeving zoals Gerda die biedt.

Miep Smitsloo
miepsmitsloo@planet.nl

Het is opmerkelijk vrijwilligerswerk dat Gerda Versteegen al die jaren op zich heeft genomen, met dank aan echtgenoot Jos die het allemaal

geen aandacht wil geven. Pas als hij is opgehouden met blaffen, mag hij me komen begroeten.

„Ik ken het kunstje wel, maar die pup weet nog van niks

naar de schapen bij de Tuin van de Smid in het Cronesteynpark.”

De opvoeding

„Het is met een pup zaak om ongewenst gedrag te negeren en positief gedrag te belonen. Zoals ik je vroeg niet te reageren toen hij blafte bij je binnenkomst.

Een pup die als hulphond, bijvoorbeeld als blindengeleidehond gaat werken, moet eraan wennen links aan de lijn te lopen. Alleen als hij losloopt, is het gewoon een jonge hond. Als hij aan de riem loopt en dus 'aan het werk' is, ben ik dat ook. Ik moet bijvoorbeeld zorgen dat ik een kat eerder zie dan hij. Dan houd ik een brokje voor zijn neus. Als we voorbij de kat zijn en de pup heeft niet gereageerd, dan krijgt hij een brokje. Zo leert hij zich te focussen op de baas, niet op de kat. In het begin gaan er heel wat hondenbrokjes doorheen.”

Hond weer afstaan

„Hoe kun je na anderhalf jaar weer afscheid nemen van de hond? Dat is de meest gestelde vraag. Mensen vinden dat knap. Ik helemaal niet. Dat heeft ook weer met die achtergrond te maken. Als je opgroeit op een boerderij, ben je eraan gewend dieren als gebruitsdieren te zien.

i Paspoort

Naam: Gerda Versteegen
Leeftijd: 66 jaar
Woonplaats: Leiden, geboren en getogen in Hazerswoude
Opleiding: medisch analiste
Beroep: geen; voorheen hoofdanaliste
Burgelijke staat: getrouwd met Jos Versteegen, dochter Merel (32), zoon Bas (29)
Maatschappelijk: ze socialiseert puppy's voor KNGF Geleidehonden, zie geleidehond.nl/pup

Bij ons thuis was een hond er om waakzaam te zijn en om mollen en ratten te vangen. Denk je dat die ooit in huis kwam? Welnee, die hond bleef op het erf, die kwam niet verder dan de achterdeur, hooguit in het schrobhok. Mijn vader was behalve boer ook handelaar. Als hij een pony kocht, kon die drie weken later zomaar weer doorverkocht zijn. Hij vroeg aan ons kinderen echt niet of we

dat goed vonden. Je raakt er als kind aan gewend om je niet aan een dier te hechten. Voor Jos geldt hetzelfde, ook hij is op een boerderij opgegroeid.”

Dilemma

„Bij de meeste honden lukt het om ze tot hulphond op te leiden. Het beleid van KNGF is dat, als een hond wordt afgekeurd als hulphond, het pleeggezin wordt gevraagd of het 'm terug wil hebben. Bij Guus, onze eerste pup, dacht ik: o jee, als ze nu vragen of ik 'm terug wil, dan zit ik echt met een dilemma. Maar hij werd niet afgekeurd, en inmiddels hadden wij weer een nieuwe pup in huis.

De kinderen vonden het ook nooit erg als er een pup wegging. Ze wisten toch dat er weer een nieuwe zou komen.”

Niet rijk van

„Als puppy-pleeggezin krijg je geen vergoeding, maar de kosten voor het voer, de inenting en de dierenarts worden natuurlijk wel vergoed. Als je de hond weer inlevert, krijg je een glas-in-lood ruitje met de naam van de hond. Bij ons in de gang hangt de eregalerij met vijftien pups. Wat het je zelf kost, is alleen je tijd. Nou, daar heb ik zat van.”

Kippenvel

„Zodra je de hond weer bij het KNGF hebt afgeleverd, heb ik in principe geen contact meer. De meeste honden zie ik nooit meer terug. Dat zou voor het dier verward zijn, het moet wennen aan zijn nieuwe baas. Die ene keer dat ik een hond wel terugzag, kreeg ik er kippenvel van. Als je dan ziet dat hetzelfde dier dat bij mij thuis als ongeleid projectiel binnenkwam, zo serieus en liefdevol iemand met een beperking begeleidt... ik schoot helemaal vol.

De hond reageerde wel enthousiast, hij ging kwispelen, maar bleef daarnaast gericht op de baas. Zó knap.”

Voldoening

„Bij leven en welzijn, en zolang ze me die pups nog toevertrouwen, ga ik hier mee door. Ik vind het geweldig om een schakel in het geheel van zo'n leerproces te zijn. Dat ik een steentje kan bijdragen aan de zelfstandigheid van iemand met een beperking. Dat geeft me toch een voldoening!

Als ze me bij KNGF te oud, te stijf en te stram vinden, dan houdt het op. Mocht het zover komen, dan ga ik misschien vakantieopvang van honden doen. Daar is vast ook veel behoefte aan.”